

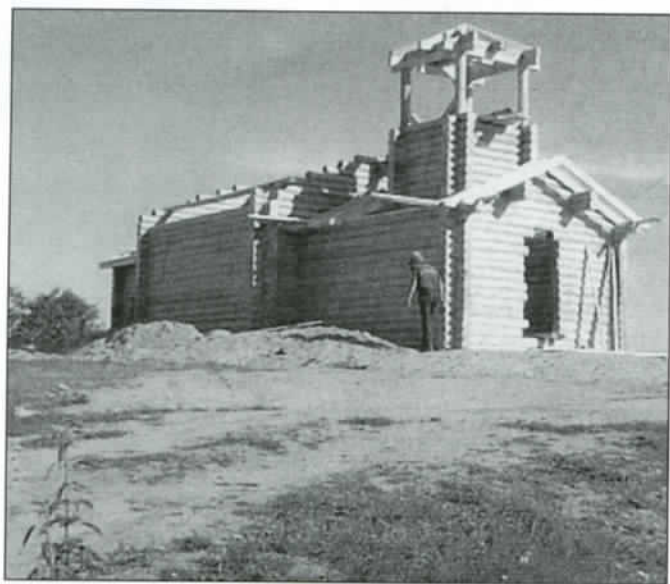

liitosta syntyi kolme lasta, joista kuitenkin kaksi pienintä, Viktor ja Vera, menehtyi raskaalla evakkomat-kalla Tšeljabinskin alueella Itä-Uralilla. Lähtökiireessä mukaan tullut käsikäyttöinen ompelukone pelasti Muarien ja viisivuotiaan Vieno-tyttären. Ompelutöitä vastaan perhe sai elintarvikkeita ja rahaa. Aviomies Simana, joka oli pahasti haavoittuneena lähetetty perheen luo, teki lisäksi suutarin töitä. Niin selvittiin vuoteen 1945, jolloin pitkä kotimatka alkoi.

Muarie jatkoi samassa työpaikassa kuin ennen sotia, Uhtuan säästökassassa, vielä vuosia, kunnes joutui terveyden heikennyttyä eläkkeelle. Aviopuolison kuoltua ja iän karttuessa elämä Uhtuan talossa kävi vaikeaksi. Viimeiset vuotensa Muarie vietti tyttärensä perheessä Kostamuksessa. SV

Muarie Ioileva-Karhu kuoli Kostamuksessa 20.7.-04. Hän oli syntynyt 22.8.1915 Vuokkiniemen Kivijärven kylässä 1914. Vanhemmat olivat: äiti Malahvien Vasselein tytär Anni, sukuaan Marttisja ja isä kylän venäläisen koulun opettaja Ivan Iljits Ioilev, kotoisin Arkangelista.

Muarie meni vuonna 1934 naimisiin naapurikylän pojan, latvajärveläisen Simana Karhun kanssa. Avio-

Kuujärven kirkko kohoaa hyvää vauhtia kylän keskeisimmälle paikalle Ristanmäelle. Kuva on otettu 23. heinäkuuta. - SV

Oiva Mäkelä kuollut

Oiva Mäkelä esittämässä Kalevalan piirin tervehdystä Karjalan Sivistysseuran heimojuhlassa Tampereella 1994.

Uhut-seuran puheenjohtaja **Oiva Mäkelä** kuoli äkillisesti 2.7.-04 Uhtualla. Hän oli syntynyt 9.9.1960 Uhtuassa, nykyisessä Kalevalassa ja oli vasta 44:nnekkä ikävuodellaan.

Valmistuttuaan Petroskoin yliopistosta palasi kotiseudulle, jolle hän oli aina uskollinen. Hän toimi siellä opettajana, piirilehden toimittajana sekä päätoimittajana sekä eri hallintotehtävissä. Vuonna 1962 Oiva Mäkelä valittiin Kalevalan piirineuvoston puheenjohtajaksi. Vuosina 1994-1998 hän toimi Kalevalan piirihallituksen johdossa edistään tuona aikana mm. vanhainkodin, lasten turvakodin perustamista paikkakunnalle. Hän osallistui aktiivisesti moniin kansainvälisiin projekteihin, jotka koskivat mm. lastenneuvolan, synnytysairaalan ja luterilaisen kirkon rakentamista Kalevalaan.

Oiva Mäkelä teki paljon työtä karjalaisen kulttuurin säilyttämiseksi ja yhteyksien lujittamiseksi

Suomessa toimivaan Uhtua-Seuraan sekä Suomensalmen ystävyyskuntaan.

Hän perusti Uhtuan Uutiset-lehden ja hänen johdollaan Uhut-seura sai uutta virikettä toimintaansa.

Opettaja **Maria Untamala** (syntyyän Sirkeinen-Sergejeff) siirtyi 94-vuotiaana tuoniilmaksiin 4.5.-04. Maria oli syntynyt Vienan Karjalassa Luvajärven kylässä Sirkeisten vanhassa sukutalossa perheen kahdeksantena lapsena.

Maria isä, Homan Puavilan Sirkeini, oli ainakin viidettä polvea Luvajärven Sirkeisiä. Marian äiti Senja oli Jyväskylästä Tsigojeff-sukua, Romanaisen Oksenie.

Maria vietti elämänsä ensimmäiset vuodet kotikarjalassa, joutui 12-vuotiaana perheensä mukana kokeemaan Karjalan kansannousun vaikean ajan ja pakenemaan Suomeen helmikuun 1922 pakkasissa. Homan Puavilan perhe sai kodin Kuhmon pappilan piharakennuksesta. Valtion pakolaisavustuskuskuksen tuella Maria pääsi opiskelemaan Sortavalan seminaariin, missä tapasi tulevan

miehensä Vilho Karhumäen, myöh. Untamala. Aviopari toimi myöhemmin opettajina Pielisjärvellä, Kokemäellä ja Helsingissä.

Heidän kotinsa oli aina avoin heimolaisille ja vierailijoille, jopa opiskeleville sukulaislapsillekin Karjalan tapaan. Me Anni-äidin ja Elias-enon jälkeläiset teimme matkan Luvajärvelle Marian kotiniemen nurmikoille. Kävimme myös saarassa olevalla kalmismaalla suvun leposijoilla. Maria ei enää voinut terveytensä takia matkata kerallamme, mutta sai moneen kertaan kuulla terveisemme lapsuuden kotipaikalta.

Täällä Suomessa Mariaa muistavat lämmöllä lähiomaisten lisäksi Anni-sisaren (Vaara) ja Outi-sisaren (Harju) sekä Elias-veljen (Sirkeinen) lapset perheineen.

IRJA RÄMÄ

Taiteilija, kuvaamataidonopettaja **Sorella Railo-Mattinen** kuoli Turussa 4.6.-04. Hän oli syntynyt Hämeenlinnassa 8.6.1914. Ensimmäisen taidenäyttelynsä hän piti jo vuonna 1953, ja teki come backin 1980-luvun alussa. Hänen akvarellitaiteensa merkittävin piirre oli läpikuultavuus ja ilmavuus.

Vappu Kangas o.s. Vasiljeff kuoli Espoossa 25.4.-04. Hän oli sukunsa vanhin, syntynyt 1.5.1914 Uhtualla.

tiin Matkamiehen risti, jonka siunasi juhliissa mukana ollut metropoliitta, nykyinen arkkipiispa Leo.

Aktiivisen työuransa ajan, joka kesti yli 30 vuotta, Gennadi Ustinovitš työskenteli paikallisen metsäteollisuuspiirin puunjalostuslaitoksessa (nyk. Sokes) ensin traktoristina, sähkömiehenä ja sittemmin viilarina eli kaikenmoisten suuressa laitoksessa tarvittavien terien teroittajana. Tämä työ vei Gennadin enneaikaisesti,

parhaassa iässä, sairaaläkkeelle. Astma pitää miehen nyt hiljaisena, mutta jouten istuskelu on kovaan työhön tottuneelle vaikea asia.

Haitarin soittokin ainakin julkisissa tilaisuuksissa on sairauden takia jäänyt lähes kokonaan pois. Toisinaan Gena kuitenkin meneitä muistellensa ottaa tutun garmoskan polvilleen ja soittaa omaksi ilokseen Kiestingin katrillin. Niin vain aika kuluu hiljaiseen.

SAKARI VUORISTO

Maija-Leena Hytösen ja Teppo Niemelän muistolle

Opettaja **Suoma Maija-Leena Hytönen**, ent. Niemelä, o.s. Joensuu, kuoli Nokialla 27.1.-04. Hän oli syntynyt Janakkalassa 19.4.1919.

Maija-Leena Joensuu kasvoi Tervakoskella, Jussi ja Tyyne Joensuun kuudentena lapsena, ainoana eloonjääneenä tyttönä. Vanhemmat olivat talollisia. Nuori perhe oli käynyt läpi vaikeita vaiheita. Kansalaissota, joka koetteli Hämettä raskaasti, ja kahden vanhimman lapsen kuolema muutaman vuoden ikäisinä olivat takana. Lopulta näytti elämä alkavan helpottaa. Tähän maailmaan syntyi Maija kolmen vanhemman veljen sisareksi. Kolme vuotta myöhemmin hän sai vielä pikkuveljen.

Koulu oli pitkän matkan takana, Alasjärven yli Tervakoskelle. Talvet menivät koulukortteerissa. Maija opetteli näin itsenäistä elämää vähän toisella kymmenellä; talvet koulussa, kesät kotona töissä. Isän kuolema - Maija oli silloin vain 13-vuotias - sitoi perheen kaikki voimavarat elämästä selviämiseen ja talon töitten tekkoon. Nuorin veli kuoli tuberkuloosiin vain 18-vuotiaana. Kaksi vanhinta veljeä joutuivat sotaan ja Matti-velikin sairastui pelättyyn tuberkuloosiin. Äiti koetti selvitä lastensa kouluttamisesta ja maanviljelyn hoidosta.

Näin nuoruus elettiin sodan ja sairauden varjossa. Kaiken sen keskellä Maija

valmistui opettajaksi Heino-lan seminaarista. Oltuaan Savossa yhden vuoden opettajana, hän sai paikan Nokialla, Koskenmäen kansakoulussa, josta hän aikanaan jäi eläkkeellekin. Suhteet kotiin ja omaan sukuun Hämeessä olivat kiinteät. Maija oli äitinsä tukena aina tämän kuolemaan asti 1956. Veljien perheet ja heidän lapsensa olivat Majalle läheisiä.

Vuonna 1964 Maija tustui vienankarjalaiseen Teppo Niemelään ostaessaan omakotitaloa Nokialta. Tuttavuus talon myyjään johti kaikkien sukulaisten yllätykseksi avioliittoon samana vuonna. Avioliitto oli lapseton. Se kesti seitsemäntoista vuotta, Tepon kuolemaan saakka 1981.

Oltuaan leskenä kuusi vuotta Maija avioitui toisen kerran Kirvusta kotoisin olevan, puolustusvoimien eläkkeellä olevan tavarantarkastajan, Väinö Hytösen kanssa, joka oli leski ja kuuden lapsen isä. Hytösen perheen myötä Maija sai (oman ilmaisensa mukaisesti) saman tien lapset, lapsenlapset ja vielä lapsenlapsenlapsetkin. Tästä suurperheestä hän sai iloa ja turvaa vielä Väinön kuoleman (1993) jälkeenkin.

Maija Hytönen oli Hämeen tyttö. Hän teki elämäntyönsä Nokialla. Hänellä ei ole omia lapsia. Maija-tätini jäi mieleeni laajasydämisenä ihmisenä, joka omaan kulttuuriinsa, sukuunsa, sukutilaansa ja hämäläisyyteensä si-

MERKKIPÄIVIÄ

Hanuri elää Gennadin käsissä.

50 vuotta täytti 16.6.-04 **Gennadi Ustinovitš Kundozarov** Kiestingissä. Hänet tunnetaan niin Karjalassa kuin Suomessakin taitavana hanurinsoittajana ja tarmokkaana, järjestelykykyisenä monien hyvien asioiden puuhamiehenä.

Gennadi oli lähes kymmenen vuotta Kiestinki-seuran puheenjohtajana ja vetäjänä. Noina vuosina seura

toimi monipuolisesti järjestäen erilaisia jäsentilaisuuksia ja suuria juhlia, joista moni Suomessakin vielä muistaa kahdet kesäpuuasniekat; ensimmäiset pidettiin vuonna 1993 ja toiset 1995. Gennadi oli Galina-emäntänsä kera noiden tapahtumien sielu ja kantava voima. Jälkimmäisen puuasniekan yhteydessä kylän lähelle, Tuoppajärven Kotisaaren kärkeen, pystytet-

Maija-Leena Hytönen ja Teppo Niemelä.

toutuen on ymmärtänyt ja eläytynyt niiden ihmisten elämään, jotka ovat joutuneet luopumaan kaikesta ja joiden perinteen, kulttuurin ja jopa kielen olemassaolo on nykymaailmassa oljenkorren varassa. Kuvittelen, että hän näistä syistä halusi testamentata jälkeen jäävän omaisuutensa Karjalan Sivistysseuralle.

Teppo Niemelää muistellen

Teppo Tapani Niemelä ent. Remsujeff syntyi Vuokkiniemessä 14. 4. 1900 ja kuoli Nokialla 05. 02. 1981. Seuraavat tiedot perustuvat häneen omiin kertomuksiinsa ja Tampereen ortodoksisen seurakunnan antamiin tietoihin.

Teppo Remsujeff oli suuren perheen jäsen. Lapsuudesta asti hän oli tottunut siihen, että piti tehdä paljon töitä. Kalastus ja maanviljely elättivät perhettä. Koulunkäynnistä ei ole tietoa, mutta Teppo osasi kirjoittaa ja lukea sekä venäjää että suomea.

Vuokkiniemessä koettelivat monet "vapauttajat". Teppo muisteli monesti, miten uudet vapauttajat olivat aina entistä pahempia. Milloin venäläiset bolshevikit, milloin suomalaiset valkoiset, milloin punai-

set, milloin englantilaiset, kaikki toivat samaa tuskaa ja uutta sekasortoa! Tässä kaoksessa Teppo joutui vallanpitäjien kirjuriksi hyvän käsialansa takia. Oli hirvittävää kirjoittaa ilmiantoja ja muita vastaavaa.

Jossain vaiheessa 20-luvulla Teppo päätti paeta kahden veljensä kanssa metsiä pitkin Suomeen. Yhdessä veljekset päättivät, että näin pahaan maailmaan ei lapsia laiteta. Tämä päätös on pitänyt ainakin Tepon kohdalta, sillä kaikki hänen kolme avioliittoaan jäivät lapsettomiksi. Suomessa veljekset hajaantuivat tarkoituksella eri suuntiin.

Teppo suuntasi kulkunsa Etelä-Suomeen. Hän teki töitä taloissa, joissa tekemistä riitti; sota-aika oli harventanut miesväkeä. Teppo kertoi kävelleensä Suomen poikki, rannikkoa myöten vähitellen aina Kemiin saakka sekalaisia töitä tehden. Lopuksi hän palasi Tampereelle. Oli tekeydyttävä suomalaiseksi ja kätkevä oma lähtökohtansa. Venäläinen nimi tuotti jatkuvasti haittaa. Siksi hän katsoi Tampereen puhelinluettelosta, mikä oli tavallisin suomalainen sukunimi. Näin tuli vaihdettua nimi Niemeäksi. Vakituinen työpaikka

löytyi Nokian kumitehtaalta.

Teppo meni naimisiin 1938. Hänen omien puheidensa mukaan avioliitto kesti vain vuoden ja oli erehdys. Virallinen ero tuli kuitenkin vasta 1945. Toisen avioliiton Teppo solmi Alli Silfverbergin kanssa 1946. Avioliitto kesti vaimon kuolemaan asti, vuoteen 1960. Leskeksi jäätyään Teppo päätti muutaman vuoden kuluttua myydä talonsa, jonka hän oli aikanaan rakentanut Nokialle, Kuusikadulle, omin käsin. Talokauppojen yhteydessä Teppo tutustui talonostajaan, nokialaiseen kansakoulunopettajaan, Maija Joensuuhun, jonka kanssa avioitui 1964.

Teppo sai Suomen kansalaisuuden vasta 1952 ja samassa yhteydessä hänet rekisteröitiin Tampereen ortodoksisen seurakunnan jäseneksi. Ortodoksisuutensa Teppo piti Suomessa alkuajoina visusti piilossa; olihan se "ryssänkirkko". Hänen elämänsä loppuajoina olivat kuitenkin jo toisenlaiset. Ortodoksisuus saattoi näkyä kodissa ja yhteydet omaan kirkkoon olivat. Kun Teppo kuoli 5.2.1981, hänet siunattiin Tampereen ortodoksisessa kirkossa, vaikka hänen hautansa onkin Nokian luterilaisen kirkon hautausmaalla.

Teppo Niemelä oli amatiltaan kirvesmies. Hän toimi Nokian Kumitehtaalla mallipuseppänä. Teppo oli musikaalinen, lauloi, soitti mandoliinia ja oli hyvä tanssimaan. Puutarhanhoito, lintujen ja oravien ruokkiminen ja niiden touhujen seuraaminen olivat hänelle tärkeitä, samoin villi luonto, varsinkin Lapin erämaat. Hän oli myös intohimoinen kalamies, joka istui pilkillä tai mato-ongella joka säällä.

Tampereen ortodoksisen seurakunnan tietojen mukaan v. 1952 Karjalan Sivistysseura ry vaikutti paljon siihen, että Teppo Niemelä ja monet muut hänen kaltaisensa pakolaiset saivat Suomessa lopulta kansalaisoikeudet ja samalla ihmisoikeudet.

PÄIVI TURKKA

Inkeri-liitto juhli 70-vuotispäiväänsä

Inkerinsuomalaisten kesäjuhlat pidettiin Helsingissä 10. N11 heinäkuuta tavallista juhlavammassa merkeissä: Inkeri-liitto vietti samalla 70-vuotisjuhlaan. Juhlaväkeä oli saapunut runsaasti eri puolilta Suomea, Ruotsista, Virossa sekä Venäjältä. Karjalan Tasavallan inkeriläisiä edusti Petroskoin Inkeri-kuoro. Presidentti **Mauno Koivisto** oli lähettänyt juhlaan tervehdyksensä.

Juhlapuheen piti **Esko Aho**, joka oli pääministerinä paluumuuton alkuvuosien. Hän totesi puheessaan mm., että paluumuuttajien heikko työllisyystilanne synnyttää sekä taloudellisia että sosiaalisia ongelmia. Inkerinsuomalaisten pitää kuitenkin säilyttää ja tuoda esille oma identiteettinsä ja kertoa rohkeasti omista kokemuksistaan ja ongelmistaan.

Inkeri-liiton puheenjohtaja **Keijo Korkka** piti esitelmän liiton historiasta ja inkeriläisten vaiheista. Hänen mukaansa paluumuuttajia on yli 20 000 henkeä, ja lisää on edelleen tulossa Suomeen.

Tervehdyksen Ruotsin Inkeri-liitolta toi **Jussi Jänis**. Hän kertoi, että suomi ja inkeri ovat hyvää vauhtia häviämässä Ruotsiin muuttaneiden inkeriläisten keskuudessa. Toinen sukupolvi, joka on syntynyt Ruotsissa, puhuu enää hyvin huonosti esi-isänsä kieltä.

Inkeriläisten kesäjuhlien monipuolisessa ohjelmassa oli mm. suuri konsertti lauantaina sekä perinteinen kyykkäottelu Inkeri-liiton ja Karjalan Sivistysseuran joukkueiden välillä.

Uhtualta pääsee nyt laivalla Luusalmeen

Uhtualta pääsee taas vuosien tauon jälkeen laivalla Luusalmeen. Moottorialus Lokka aloitti liikennöimisen heinäkuussa. Laivaan mahtuu 10 matkustajaa ja miehistöä on kolme henkeä. Aluksen nopeus on 25 km tunnissa.

1990-luvulla Luusalmeen liikennöi Kalevala-niminen pienhkö moottorilaiva. Varustamo kuitenkin kyllästyi tappiolliseen linjaan ja möi laivan Uhtua-firmalle. Liikenne jatkui vielä jonkin vuoden, kunnes laivan seuraava omistaja, piirihallinto, jätti sen lojumaan rantaan sään ja varkauden riepoteltavaksi.